

Sam pesnik je rad zapisoval narodne med svojimi domačini in v št. 17 l. 1851 čitati je zarad lastnega podnarečja (šajka t. j. čoln) znamenita:

Národná pésem

iz Polján na Kupi.

Zapísal Kobe.

Majka Maro iza grada zvala:
 Hodi, hčerka! ako si oprala.
 Nesam, majko! ni do vode došla.
 Kaj si, hčerka, letni dan delala?
 Gledala sam čuda velikoga,
 Kjer se bije Sava i Murava.
 Sava vozi derveje i kamenje,
 A Murava šajke okovane.
 U šajki sta bratac i sestrica,
 Bratac spava, a sestrica šiva.
 Sestra bratac z iglico budila:

Stani, bratce, beli gradi goré!
 Neka gore, z ognjem izgoreli!
 Služil jesam tri godine dana,
 Pervo leto za lepo devojko,
 Drugo leto za konjiča vranca,
 Tretje leto za svetlo oružje.
 Kad so došli devojke deliti,
 Meni dajo stara neveljava;
 Kad so došli konjiče deliti,
 Meni dajo stara neveljava;
 Kad so došli oružje deliti,
 Meni dajo staro i rujavo.

Kaj bi koristilo, ako bi učitelj ljudstvo zunaj šole poučeval — vzlasti v kmetijstvu, kaj šoli posamezno, kaj splošno? da bi se povzdignilo kmetijstvo na Dolenjskem, kjer je jako zanemarjeno.

(Pri okrajni učiteljski konferenci v Rudolfovem 26. avgusta p. l. govoril V. Burnik.)

(Konec)

Pred vsem pa je treba učitelju ljubezen in spoštovanje občinstva. Ako tega nij, je njegov trud zastonj, njegove besede so „glas vpijočega v puščavi“ akopram je za dobro in koristno stvar jako unet. Poleg tega pa tudi njegove vednosti v kmetijstvu ne smejo biti polovičarske, enostranske; teoretična in praktična izurjenost ste mu vrata, skozi katera stopi v kraj, kjer začne delovati. Učitelj brez temeljite vednosti v kmetijstvu, naj se važne naloge, podučevanja v kmetijstvu, ne loti, kajti s tem bi le znal priti ob zaupanje pri ljudstvu.

Da si pa učitelj more pridobiti praktično izurjenost v kmetijstvu, treba mu je, da se sam bavi s kmetijstvom, mora tisto dobro, in vzgledno obdelovati, ako hoče, da bo s tem kterikrat koristil ljudstvu. Beseda učiteljeva, teoretično podučevanje ljudstva v kmetijstvu ne bode prineslo nikakoršnega sadu, ako učitelj besede ne združi z lastnim izgledom: „Verba movent, exempla trahunt“.

Ako učitelj sam nijma kmetijstva, in ako mu primankuje najvažniših sredstev za praktično podučevanje v kmetijstvu, bilo bi po mojih mislih naj bolje, da vse podučevanje opusti, kajti to bi mu še utegnilo škodovati

(vsaj na veljavi) in ga pripraviti v razpor z ljudstvom, kar bi se ve da, imelo zanj slabe nasledke. Naši kmetje so preveč konservativni, da bi hoteli poslušati nauke tega, ki jim sicer dobro želi in jih podučuje, ako pa ne vidijo vspeha. Dostikrat slišimo našega kmeta, ko poslušá učenika v kmetijstvu, govoriti tako-le: Moji stariši so zemljo obdelovali tako, kakor jaz, a vendar jim je rodila obilo. Zraven je, seveda, tako kratkomiselen, da ne prevdari, kako so na prihodke njegovih dedov vplivale ugodnejše stvari, zarad katerih se mu zdi, da je njegova zemlja postala nerodovitnejša od prejšnjih časov.

Prazne besede brez praktičnih dokazov nimajo za odrašeno ljudstvo nikakoršne veljave. In za mladino. — Njej je teorija pena na vodi, katera na enkrat nastane, a ravno tako hitro mine. Mladino samo teoretično podučevati je zajemati vodo sè sitom. Naj si učenec tudi nekaj besedi obderži v spominu, vendar mu bode kmalo vse izpuhtelo, ko bode šoli hrbet obrnil. Čas na to obernen, je bil popolnoma zgubljen.

Neogiblivo potreba je tedaj, da mora učitelj imeti sam nekoliko kmetije, preden začne s podukom v kmetijstvu. Naj ne zamuja prilike, ako mu je dana, obračati na-se pozornost ljudstva in posebno mladine z umnim kmetovanjem. Ako ima učitelj vrt, naj si ga priredi po pravih okusa, v njem naj se nahaja vsega, česar je za hišo potrebnega. Poseben oddelek naj bo pripravljen za sadjerejo in na to naj obrača vso pozornost, kajti baš ta stran kmetijstva je pri nas na Dolenjskem naj bolj zanemarjena. Dečkom in odraščeniim naj tudi naroča, da mu donajajo divjakov, katere naj potem posadi v vertu.

Učenci naj bodo pri njem, ko se bode sejalo, sadilo in cepilo, in naj jih tudi navaja na to delo. Obdelovanje verta ne bode koristilo samo dečkom, ampak tudi deklicam, kajti videle bodo, kako se izrejšajo posamezne zelenjave, kako se opravljajo vertnarska dela, ktera spadajo v delokrog vsake skrbne gospodinje. Kar bode mladina tu z lastnimi očmi videla, delala s svojimi rokami, to ji bode nedvómno ostalo v spominu, še potem, ko bode šoli odrasla, in pri večini se bode uvidel tudi dober vspeh. Tudi živina, ako jo ima učitelj, naj bode čedna, hlev lepo osnažen in gnojíšče uzorno. S tem naj pa druží učitelj primeren teoretičen poduk. Učenec, zapustivši šolo, bode mnogo obderžal v spominu, postal bode dober kmetovalec, kateri bode gledal na to, da se kmetijstvo, podedovano po svojem očetu povzdigne, da bode mogel zadostiti vedno rastočim potrebam. In kako ne, saj je pri svojem učitelju videl vedno vse redno in čedno in se prepričal, koliko umno kmetovanje pripomore v zboljšanje poljskega pridelka. Učiteljev zgled mu bode zercalo, v katerem bode gledal svoja dela. Z veseljem se bode spominjal gredoč mimo šolskega verta veselih med učiteljem in součenci preživelih ur, živo mu bode ostalo v spominu, koliko koristnega se je tu naučil.

Gotovo bode tako početje učiteljevo uplivalo na našo mladino, med katero smemo računati na trdne, premožne kmete.— Iz tega bode pa tudi sledilo spoštovanje, zaupanje do učitelja in ljubezen do šole, katera ljudstvu ne bode deželna nadloga, ampak kraj, kateri je izvolila deželna gosposka za njegov blagor.

Učiteljev zgled pa bode našel tudi pri odrasčenih posnemanja. Marsikteri bode prišel iz radovednosti ogledovat učiteljeve naprave za kmetijstvo, in poskusil bode marsikaj, ko bode videl, da to prinaša dobička. Pri takih prilikah pa bode učitelj lahko navzočne podučil v marsičem, in jim dajal dobre svete.

Učiteljev delokrog pa naj ne bode še s tem omejen, ampak on naj skuša da razširja svoj vpliv tudi še dalje. Večkrat naj se poda h kmetom, naj jih spodbuja v njihovem poslu in skuša prepričati, koliko več dobička bi jim dajala bolj obdelana zemlja. V svojem poslu zanikarne kmete naj opozoruje na zglede umnejih kmetov. Pri tem naj ravna tako, da kmet ne bode vedel, da ga z namenom napeljuje na drugo pot, sicer bi ga kmet zavidal, češ, kaj ti me hočeš kmetovanja učiti?

Na jako dober vspeh bi smel računati učitelj, ako bi pri sadjereji kakemu kmetu sam pomagal. Naj ga skuša pripraviti, da si naredi sadne gredice, v ktere naj posadi mnogo divjakov. Pokaže naj mu, kako se presaja in cepi.

Kedar je prišel učitelj tako daleč, rešil je svojo nalogo natančno, storil je za blagor naroda mnogo; tak učitelj je vreden splošnega spoštovanja in njegov trud ne more zadosti poplačan biti. Učitelj je tedaj jako imeniten faktor med sredstvi za zboljšanje našega kmetijstva. Višjim oblastnijam pa naj bode skrb, da ta važen faktor v računu vzamejo v poštev, preskrbeti mu morajo to, iz česar bode mogla izvirati njegova delavnost.

Naj bi se tedaj povsod na to gledalo, da šolske oblasti prisilijo posamezne občine k napravi šolskih vrtov, da se učitelju oddeli primerno zemljišče in postavi poslopje, da bi mogel rediti vsaj dvoje goveje živine. Da bi vsaka občina to lahko storila, ni dvoma. Denar pa, ki bi se žertvoval za tako umno pripravo, bi segurno ne bil proč vržen, dajal bi obilo obresti. Kmetijstvo naše pa se bode povzdignilo in revščini za vselej vrata zaperla. V kmečke hiše bi se zopet vernila zadovoljnost, katera je perva podlaga srečnemu družinskemu življenju.

Idimo torej nevstrašeno z združenimi močmi na težko delo v korist našega naroda in ljube domovine. Ako naš trud ne bode plačan po delu, bodimo zadovoljni, v svesti si, da smo svojo nalogo rešili vestno. Postavili si bomo v sercu svojih potomcev slavni spominek „aere perennius“.